

lesbrief

Gezicht op Delft

erfgoed

beeldend

inleiding

Schilder Johannes Vermeer maakte honderden jaren geleden een heel beroemd schilderij: Gezicht op Delft. Je ziet daarop hoe Delft er honderden jaren geleden uitzag. Maar hoe rook of klonk Delft eeuwen geleden? Waaide het of was het ijskoud? Zulke dingen kun je erbij bedenken maar ze zijn niet vastgelegd. Dat is heel jammer, voor ons. In deze les gaan de leerlingen op onderzoek rondom de school. Ze verzamelen eerst wat ze zien, horen, ruiken en voelen en tekenen daarna hun eigen, lokale versie van 'Gezicht op Delft' van Johannes Vermeer.

Waar gaat Gezicht op Delft over?

Samen met een beeldend kunstenaar gaan de leerlingen aan de slag met het thema Gezicht op Delft. De leerlingen onderzoeken hoe de plek waar ze zijn 'voelt' – hoe ruikt het, wat hoor je, wat voel je? Dat schrijven ze op.

Daarna gaan de leerlingen samen op een plek tekenen. Dit doen zij met een aantal leerlingen naast elkaar zodat er uiteindelijk een soort panorama ontstaat. Bij mooi weer tekenen ze buiten op het schoolplein of dicht in de buurt van de school. Bij echt slecht weer tekenen de leerlingen binnen, maar wel zo dat ze naar buiten kunnen kijken. Op de tekeningen schrijven ze wat ze geroken, gevoeld en gehoord hebben. Een deel van de tekeningen - één per groep - komt in de collectie van het stadsarchief van Erfgoed Delft. Zo kunnen mensen later wél te weten komen wat je hoorde, rook en voelde in het Delft van 2024. Het geeft een beeld van wat leerlingen zagen in hun stad.

Dit project bestaat uit

- Voorbereidende les door de leerkracht - 10 minuten
- Gastles door een vakdocent - 60 minuten
- Verwerkingsles (facultatief) - tijd zelf te bepalen

Lesdoelen

- Verschillende manieren ervaren om een stad (Delft) weer te geven.
- De schoolomgeving verbeelden in woord en beeld.
- Samenwerken aan een werk van de schoolomgeving in beeld en woord.
- Het onderbouwen van hun keuzes tijdens het proces.

kerndoel 2 + 54 + 55 + 56

**Meld je aan voor
onze nieuwsbrief
voor het onderwijs!**

dok.info/educatie

voorbereidende les

10 min.

- Vraag de leerlingen of zij het schilderij Gezicht op Delft van Johannes Vermeer kennen. Als zij het kennen - herkennen zij dan Delft in het schilderij? Laat het schilderij op het digibord zien. mauritshuis.nl/ontdek-collectie/kunstwerken/92-gezicht-op-delft/
- Vertel de leerlingen dat een kunstdocent een beeldende workshop komt geven.
- Vertel de leerlingen dat zij in deze workshop elk een tekening gaan maken die samen een lange tekening vormt: een panorama. Één tekening per groep wordt opgenomen in het stadsarchief van Erfgoed Delft. Dus over 362 jaar (zo oud is het schilderij van Vermeer nu) kunnen mensen hun Gezicht op Delft zien!
- Als je er tijd voor hebt is het handig om alvast, samen met de groep of alleen, te kijken waar jullie kunnen zitten om te tekenen in de buurt van de school. De kunstdocent weet niet altijd de beste plek om te gaan tekenen. Een goede plek is dichtbij, waar leerlingen veilig per groepje naast elkaar kunnen zitten en een beetje uitzicht hebben.

Voor jouzelf als leerkracht: Het is fijn als je actief meedoet en de kunstdocent ondersteunt bij de uitvoering. Stem de eerste vijf minuten met de kunstdocent af wanneer het handig is als je ingrijpt en wanneer niet.

gastles

60 min.

De workshop

De workshop vindt plaats in het lokaal van de klas en buiten in de buurt van de school. Een kunstdocent geeft de les.

Vóór de workshop

- Verdeel de groep in groepjes van 4 à 5 leerlingen.
- Geef elke leerling een vel papier en zorg ervoor dat ze een potlood bij de hand hebben.
- Zet de afbeeldingen uit bijlage 1 klaarstaan op het digibord

Nodig

- Een werkend digibord waarop de afbeeldingen uit bijlage 1 opgestart staan.
- Gewone HB potloden en puntenslijpers, per leerling in elk geval één potlood met een goede punt.
- Kopieerpapier, per leerling minimaal een vel.

De kunstdocent bespreekt kort met de leerlingen een of meerdere Gezichten op Delft, niet alleen van Vermeer. Deze zitten in bijlage 1. Vervolgens doen ze oefeningen met het waarnemen van de zintuigen: wat hoor je in de klas, hoe rook het vanochtend op weg naar school en dergelijke. Daarna gaan de leerlingen met de kunstdocent en de leerkracht naar buiten om te tekenen. De leerlingen zitten naast elkaar en tekenen elk dat wat ze zien en schrijven hierbij wat ze ervaren. In de klas leggen de leerlingen de tekeningen per groepje naast elkaar en bespreken ze samen met de kunstdocent het panorama dat zo ontstaan is. De kunstdocent kiest, als het kan samen met de leerlingen, één tekening en neemt deze mee zodat deze opgenomen kan worden in het stadsarchief.

verwerkingsles

facultatief

Je kunt de oefening met het beschrijven van wat de leerlingen ervaren met de zintuigen regelmatig herhalen. Met de uitkomsten kun je ook een gedicht of verhaal laten schrijven of een hoorspel maken. Het is een goede oefening die de waarneming van de leerlingen aanscherpt. Zoek voor het maken van een gedicht bijvoorbeeld op 'elfje' en ook op 'zintuigengedicht'. Een triolet kan ook. Een triolet bestaat uit 8 regels, waarbij regel 1, 4 en 7 hetzelfde zijn. Regel 8 kan hetzelfde zijn als regel 2 of een variatie daarop. Deze triolet gaat in dit geval over de plek bij hun school.

- Regel 1: Schrijf een korte zin die de plek waar je bent omschrijft (bv: op het schoolplein)
- Regel 2: Schrijf wat je op deze plek doet
- Regel 3: Schrijf wat je op deze plek ziet
- Regel 4: Herhaal regel 1
- Regel 5: Schrijf wat je op deze plek hoort
- Regel 6: Schrijf wat je op deze plek ruikt
- Regel 7: Herhaal regel 1
- Regel 8: Herhaal regel 2. Je mag iets aan deze regel veranderen als dat mooier is voor je triolet.

Het stadsarchief

extra informatie

Het Stadsarchief van Erfgoed Delft bewaart wat er gebeurt in onze stad. Het is een soort geheugen van Delft is. Beslissingen en gebeurtenissen zijn belangrijk om vast te leggen op allerlei manieren. Foto's, film, tekeningen en teksten zijn vormen die worden bewaard. Wil je met de leerlingen samen meer te weten komen over hoe het Stadsarchief werkt? Bekijk dan het filmpje via deze link: <https://www.stadsarchiefdelft.nl/educatie/>.

Ook jullie nieuwe interpretatie van Gezicht op Delft wordt bewaard in het Stadsarchief. Enkele tekeningen worden uitgekozen en de klas schenkt deze aan het Stadarchief Delft. Ook is het belangrijk dat er foto's zijn van het maakproces. Ook die worden opgenomen in het stadsarchief.

.....

voorleestips

Hoe smaakt chocola op de Mount Everest

Informatief leesboek. Vanaf ca. 9 jaar.
Schrijver: Leisa Steward-Sharpe
Uitgeverij: Corona, 2023.

**Meer weten
over een boek?
Klik op de titel.**

Het meisje met de parel

Verhalen van bekende schrijvers bij 25 beroemde schilderijen uit het Mauritshuis in Den Haag. Vanaf ca. 8 jaar.
Schrijver: Diverse schrijvers
Uitgeverij: Leopold, 2014

Het grote Rijksmuseum voorleesboek

Verhalen van bekende schrijvers bij 25 beroemde schilderijen uit het Rijksmuseum met grote kleurenafbeeldingen. Vanaf ca. 8 jaar.
Schrijver: Diverse schrijvers
Uitgeverij: Rubinstein, 2013

veel plezier!

Wil je deze handleiding gaan afdrukken? Wees zuinig met papier en print dubbelzijdig.

.....

bijlage

Jan Ernst Douma, Gezicht op Delft, 2005

Jan Kistenmaker, Zicht op Delft

Gezicht op Delft, Coenraet Decker, naar Jan Verkolje (I), 1678 - 1703 etsen, Linkerdeel van de Kaart Figuratief